HAMZA BİN ABDÜLMUTTALİB (radıyallahü anh)

Peygamberimizin (aleyhisselâm) amcası, ilk müslüman olanlardan. İsmi Hamza. Künyesi Ebû Ammâre (Umare) ve Ebû Ya'lâ. Lakabı, Esedullah (Allahın Arslanı)'dır. Nesebi, Hamza bin Abdülmuttalib bin Haşim bin Abd-i Menâf El-Kureyşî el-Hâşimî'dir. Peygamber efendimizin amcası ve aynı zamanda süt birâderi idi. Annesi Hâle, Peygamber efendimizin vâlidesi Hazreti Âmine'nin amcasının kızıdır. Hazreti Peygamberimizden 2 (başka bir rivâyette 4) sene önce doğdu. Hicretten yedi yıl önce müslüman oldu.

Hazreti Abdullah İbn-i Mes'ûd buyuruyor ki: "Müşriklerden Velîd adında birinin bir putu vardı. Safa tepesinde toplanırlar, bu puta ibadet ederlerdi. Bir gün Peygamber efendimiz, (aleyhisselâm) onların yanına gitti ve onları imâna davet etti. Kâfir olan bir cinnî putun içine girdi ve Sevgili Peygamberimiz için uygun olmayan sözler sarfetti. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) üzüldüler. Başka bir gün şahsını görmediği bir kimse Peygamber efendimize selâm vererek (Yâ Resûlallah! Kâfir olan bir cinnî sizin için münasîb olmayan şeyler söylemiş. Ben, onu bulup boynunu kestim. Arzu buyurup, yarın Safa tepesine teşrîf eder misiniz? Siz, yine onları İslama davet edersiniz, Ben de o putun içine girip, sizi medhedici sözler söylerim" dedi. Peygamber efendimiz, Abdullah ismindeki bu cinnînin arzusunu kabûl ettiler. Hazreti Peygamberimiz, ertesi günü oraya gittiler, yine müşrikleri imâna davet ettiler. Müslüman cinnî, müşriklerin elindeki putun içine girip, Sevgili Peygamberimizi ve İslâmiyyeti güzel anlatan sözler ve beyitler söyledi. Müşrikler, bu sözleri duyunca ellerindeki putu parça parça ettiler. Resûlullah'a (aleyhisselâm) saldırdılar. Mübârek saçları darmadağın oldu. Mübârek yüzü kana boyandı. Onların bu eza ve cefâlarına tahammül gösterip, şöyle buyurdular: "Ey Kureyşliler! Bana vuruyorsunuz. Ama ben sizin Peygamberinizim." Peygamber efendimiz, oradan ayrılıp evine geldi. Bir hizmetçi kız, bu hâdiseyi, başından sonuna kadar görmüştü.

Bu sırada Hazreti Hamza, dağda avlanıyordu. Bir ceylana ok atmak için hazırlandı. Ceylân dile gelerek, "Yâ Hamza! Bana ok atacağına kardeşinin oğlunu öldürmek isteyenlere ok atsan daha hayırlı olur" dedi. Hazreti Hamza bu sözlere hayret ederek süratle evine hareket etti. Hazreti Hamza âdeti üzere, avdan dönünce, tavaf yapmak için Harem-i şerîfe uğrar, ondan sonra evine giderdi. O gün tavaf yaparken, hizmetçi kız, yanına geldi: "Ebû Cehil, kardeşinin oğluna, şöyle şöyle söyledi" dedi. Hazreti Hamza, Peygamber efendimize hakaret edildiğini işitince, akrabalık damarları hareket etti. Silahları üzerine alarak, Kureyş kâfirlerinin bulunduğu yere geldi. "Kardeşimin oğluna, kötü söz söyliyen, kalbini inciten sen misin?" diyerek, boynundaki yay ile, Ebû Cehil'in başını yedi yerinden yardı. Orada bulunan kâfirler Hazreti Hamza'ya

saldıracak oldular. Bu durumda büyük çarpışma çıkacaktı. Fakat, Ebû Cehil, “Dokunmayınız, Hamza haklıdır, Onun kardeşi oğluna bilerek kötü şeyler söyledim.” dedi. Hazreti Hamza oradan ayrıldıktan sonra, Ebû Cehil, etrâfındakilere, “Aman, ona ilişmeyiniz! Bize kızar da müslüman olur. Bununla Muhammed kuvvetlenir.” dedi. Hazreti Hamza müslüman olmasın diye, kendi kafasının yarılmasına râzı oldu. Çünkü Hamza, hatırı sayılır, kıymetli ve kuvvetli idi. Hamza, Peygamber efendimizin yanına gelip “Yâ Muhammed (aleyhisselâm) Ebû Cehil’den intikamını aldım. Onu kana boyadım üzülme, sevin!” dedi. Sevgili Peygamberimiz “Ben, böyle şeylere sevinmem.” buyurdu. Hamza: “Seni sevindirmek, üzüntüden kurtarmak için, ne istersen yapayım.” dedi. O zaman Peygamber efendimiz: “Ben ancak senin îmân etmen ile, kıymetli bedenini Cehennem ateşinden kurtarman ile sevinirim.” buyurdu. Hamza (radıyallahü anh) hemen müslüman oldu. Hakkında âyet-i kerîme geldi. Hazreti Abdullah İbn-i Abbas’a göre: “Kur’ân-ı kerîm’de En’âm sûresi 122. âyet-i kerîmesinde: “Diriltildiği ve nûra kavuşturulduğu” anlatılan zâtın Hazreti Hamza ve aynı âyet-i kerîmede, “karanlıklarda bocalayan” şeklinde anlatılanın da Ebû Cehil olduğu açıklandı.

Hazreti Hamza, Kureyşin yanına gidip müslüman olduğunu ve Allah’ın Peygamberini her sûretle koruyacağını bildirip bir kasîde okudu. Okuduğu kasîde şöyledir: “Kalbimi, İslâmiyyete ve Hakk’a meylettirmiş olduğu için Allahü teâlâ’ya hamd olsun. Bu din, kullarının her yaptığını bilen, herkese lütfu ile muâmele eden, kudreti her şeye galip gelen, âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâ tarafından gönderilmiştir. Kur’ân-ı kerîm okunduğu zaman, kalb ve akıl sahibi olanların gözlerinden yaşlar akar. Kur’ân-ı kerîm, açık bir lisan ile açıklanmış âyetler halinde Hazreti Muhammed’e (aleyhisselâm) nâzil olmuştur. O, Muhammed Mustafa (aleyhisselâm) içimizde, sözü dinlenir, kendisine boyun eğilir bir mübârek kimsedir. Ey müşrikler! Aklınız başınızdan gidip, gözünüz kararıp da O’nun hakkında sert, ağır ve kaba sözler, söylemeyin. Eğer böyle bir düşünceye kapılırsanız, biz müslümanların cesedine basıp geçmeden, onu hiç kimseye vermeyiz.”

Hazreti Hamza’nın müslüman olması ile, Muhammed (aleyhisselâm) çok sevindi. Müslümanlar, pek çok kuvvet buldu. Hazreti Hamza’nın müslüman olmasıyla vaziyet değişti. Çünkü, bütün Mekkeliler biliyordu ki, Hamza (radıyallahü anh) cengâver, cesur, merd, pehlivan ve kahramandır. Bunun için, Kureyş müşrikleri artık müslümanlara, hiç bir sebep yokken, fenâ muâmele yapamadılar, bilhassa Hazreti Hamza’nın kılıcının şiddetinden çekindiler.

Peygamber efendimiz, Hazreti Hamza ve diğer bir kısım müslümanlar Hazreti Erkam bin Erkam’ın evinde bulunuyorlardı. Bir ara kapı vuruldu. Gelen kimsenin silâhlarını kuşanmış şekilde Hazreti Ömer olduğu görülünce, bazıları endişeye kapıldı. Hazreti Hamza: “Gelen tek bir kişidir. Bu kadar endişeye lüzum yok. Eğer, hayır için geldi, ise hoş geldi. Yok eğer şer için geldi, ise kendi kılıcı ile başını keserim” dedi. Dışarı çıktı ve “Yâ Ömer! Sen ne zannedersin. Biz Abdülmuttalib evlâdıyız. Her birimiz Allahü teâlâ’nın izni ile demiri çiğneyip havaya püskürtürüz. Allah ve Resûlü için can ve baş feda ederiz. Sen Muhammed’e (aleyhisselâm) zarar vereceğini zan ediyorsan aldanıyorsun” dedi: Sevgili Peygamberimiz, bu konuşmaları işitti. Kendileri gelerek, iltifât ile Hazreti Ömer’i karşıladı. Hazreti Ömer de müslüman oldu. Bu iki kahraman sayesinde müslümanlar kuvvet buldular, ibâdetlerini açıktan yapmağa başladılar.

Hazreti Hamza bir gün, Cebrâil’i (aleyhisselâm) kendi aslî şeklinde görmeyi arzu ettiğini, Peygamber efendimize bildirdi. Hazreti Peygamberimiz “Onu görmeğe dayanabilir misin?”diye sordular. Hazreti Hamza: “Evet dayanırım” dedi. Sevgili Peygamberimiz: “Öyle ise yere otur. Kaldır gözünü bak!” buyurdu. Hazreti Hamza Cebrâil’i (aleyhisselâm) görünce, bayıldı. Arkası üstüne düştü.

Hazreti Hamza, Hazreti Zeyd bin Harise, Hazreti Ebû Mersed Kennaz, Hazreti Enes ve Hazreti Ebû Kerse ile beraber Medine’ye hicret etti. Peygamber efendimiz Medine’ye geldiklerinde, Mekke’li müslümanları hem kendi aralarında hem de Medineli Müslümanlarla kardeş yaptı. Kendi aralarında da, Hazreti Hamza’yı, Zeyd bin Harise ile kardeş yapmıştı. Hazreti Hamza bu kardeşini çok sever ve muharebeye çıktığı zaman her şeyini ona emânet ve vasıyyet ederdi.

Peygamber efendimiz, Medine’ye hicret ettikten sonra, Kureyşli müşrikler boş durmadılar. Hazreti Peygamberimizi Medine’de rahat bırakmamakta, Medinelilerin O’nu terk etmeleri için etrâfındaki müslümanları tehdit etmekte idiler. Hattâ, Peygamber efendimizi Medine’nin dışına çıkarmaları için, Abdullah bin Übeyy bin Selül ile Evs ve Hazrec kabilelerinin müşriklerine tehditler gönderdiler ve müslümanlara hac yollarını kapadılar.

Bu durumda, müslümanların, Suriye ticâret yollarını kesmeleri, müşrikleri ticarî ve iktisâdi bakımdan zor duruma düşürmeleri ve böylece müşrikleri yola getirmeleri icâb ediyordu. Bu sırada bir müşrik kervanının Medine yakınlarından geçmekte olduğu işitildi. Sefer hazırlığı yapıldı. Sefere çıkacak birliğin kumandanlığına Hazreti Hamza'yı getiren Peygamberimiz O'na beyaz bir bayrak verdi. Hazreti Hamza, 30 süvari ile birlikte hareket etti. 300 süvarinin koruduğu bir müşrik kervanı Şam'dan Mekke'ye gitmek üzere Sifr-ül-Bahr denilen yere gelmiş bulunuyordu. İslâm Mücâhidleri, buraya geldiklerinde, müşriklerin kervanını koruyan üçyüz süvari ile karşılaştılar ve savaş düzenine girdiler.

Mecdî bin Amr el-Cühenî, iki tarafın da müttefiki idi. Müslümanların sayıca çok az ve müşriklerin çok fazla olduklarını ve düşmanların bu ilk çarpışmada yenebileceklerini düşünerek arabuluculuk edip iki tarafı çarpışmaktan vazgeçirdi. Sonra Hazreti Hamza ve arkadaşları Medine'ye geri döndüler. Mecdî'nin bu hareketi Peygamber efendimize arz edilince çok memnun olmuşlar ve "Mübârek, iyi ve doğru bir iş yapmıştır." buyurdular.

Hazreti Hamza, Ebva, Veddan ve Zül' uşeyre gazâlarında Peygamber efendimizin beyaz sancağını taşıdı. Bedir gazâsında 313 Eshâb-ı kirama karşı, 1000 müşrikle çarpışıldı. Bedir'de her iki taraf karşı karşıya geldi. Mekke müşriklerinden Utbe, Şeybe ve Velîd meydana çıkıp er dilediler. Peygamberimiz (aleyhisselâm): "Ey Hâşimoğulları! Kalkınız. Allahü teâlâ'nın nûrunu, bâtıllarıyle söndürmek için gelenlere karşı, Hak yolunda çarpışınız ki, Allahü teâlâ zaten Peygamberinizi de bunun için göndermiş bulunuyor. Kalk Yâ Hamza! Kalk Yâ Ali! Kalk Yâ Ubeyde bin Haris!" buyurdu.

Hazreti Hamza, Hazreti Ali, Hazreti Ubeyde miğferlerini giydiler. Meydana yürüdüler. Müşrikler: "Sizler kimlersiniz? Eğer bizim dengimiz iseniz sizinle çarpışırız." dediler. Eshâb-ı kiram da (radıyallahü anh); "Ben Hamza'yım! Ben Ali'yim! Ben Ubeyde'yim!" dediler. Müşrikler "Sizler de bizim gibi şerefli kimselersiniz. Sizinle çarpışmayı kabûl ettik" dediler. Eshâb-ı kiram (radıyallahü anh), müşrikleri, önce imâna davet ettiler. Onlar kabûl etmediler. Eshâb-ı kiram, müşriklerin üzerine saldırdılar. Hazreti Hamza ve Hazreti Ali, Utbe ve Velîd kâfirlerinin vücutlarını anında, ikiye böldüler. Hazreti Ubeyde, Şeybe'yi yaraladı. Şeybe de Hazreti Ubeyde'yi yaraladı. Hazreti Hamza ve Hazreti Ali Şeybe'yi orada öldürüp, Hazreti Ubeyde'yi kucaklayıp Resûlullah'ın (aleyhisselâm) huzûruna getirdiler.

Ebû Cehil, müşrikleri savaşa teşvik etmeğe başladı. Her iki taraf bütün güçleriyle saldırıya geçtiler. Bu savaş her iki tarafın ilk büyük savaşıydı. Eshâb-ı kiram, "Allah Allah" diyerek, tekbir getirerek hücum ediyordu. Hazreti Hamza, Hazreti Ali, Hazreti Ebû Dücâne, Hazreti Saad bin Ebî Vakkas, Hazreti Zübeyr bin Avvam, Hazreti Abdullah bin Cahş geçilmez birer kale gibiydiler. Hazreti Hamza her iki elinde birer kılıç ile çarpışıyordu. Peygamber efendimiz "Yâ Hayyu! Yâ Kayyûm!" buyurarak Allahü teâlâ'ya yalvarıyor, düşmana saldırıyordu. Hazreti Ali: "Bedir'de hepimizin en cesâretlisi, en kahramanı Peygamber efendimizdi. Müşrik saflarına en yakın olan da yine O idi." demiştir.

Müşrikler, reîsleri olan Ebû Cehil'i ortalarına aldılar, içlerinden birini Ebû Cehil gibi giydirip Ona benzettiler. Bu nasipsizin adı Abdullah bin Münzir'di. Hazreti Ali, Abdullah'ın üzerine saldırdı. Ebû Cehil'in gözleri önünde Abdullah'ın kafasını kesti Ebû Kays'ı giydirdiler. Onu da Hazreti Hamza vurup öldürdü.

Hazreti Ali, bir müşrikle çarpışıyordu. Müşrik, kılıcını Hazreti Ali'ye sallamış, kılıç kalkana saplanıp kalmıştı. Hazreti Ali, müşrikin zırhlı vücuduna zülfîkârını sallayınca, omuzundan göğsüne doğru zırhıyla birlikte biçtiği sırada, başı üzerinden bir kılıcın parladığını görünce, Hazreti Ali başını eğdi kılıcı parlatanın: "Al bu da Hamza bin Abdülmuttalib'den" derken müşrikin kellesi miğferiyle beraber yere düştü. Hazreti Ali dönüp baktığında amcası Hazreti Hamza'yı iki kılıçla çarpışıyor gördü. Peygamberimiz, Eshâbını, böyle yiğitçe çarpışıyor gördükçe "Onlar, Allahü teâlâ'nın yeryüzündeki arslanlarıdır" buyurarak onları takdîr ediyordu.

Allahü teâlâ, Peygamberimize yardım için melekleri de savaşa gönderdi. Melekler her vuruşta bir müşriki öldürdüler. Eshâb-ı kiram (radıyallahü anh) daha kılıcını vurmadan müşriklerin kellesi yere düşüyordu. Ebû Cehil de öldürüldü. Müşrikler bozguna uğradılar. Mekke'ye doğru kaçmaya başladılar. Eshâb-ı kiramdan 14 kişi şehîd oldu. Hazreti Hamza, Bedir'de fevkalâde kahramanlık gösterdi. Bedir Savaşı, Peygamber efendimizin zaferiyle neticelendi.

Uhud harbinde; Peygamber efendimiz, Hazreti Hamza'yı en önde zırhsız süvarilerin başında çarpışmakla vazîfelendirdi. Hazreti Hamza, kendisine kartal kanadından bir tuğ yapmıştı. Umûmî taarruza geçildi. Hazreti Hamza, müşrik sancaktarı Osman bin Talha'yı bir vuruşta omuzundan beline kadar kesip; kâfir sancağını yere düşürdü, iki elinde iki kılıç tutuyor "Ben Allahü teâlâ'nın arslanıyım!" diyor düşmanı önüne katmış öldüre öldüre ilerliyordu. Safvan bin Ümeyye, etrâfındakilere:

“Hamza nerededir? Bana gösteriniz” diyor, savaş meydanını araştırıyordu. Bir ara gözleri, iki kılıç ile halkı kıyasıya kesip biçen birini görünce “Bu çarpışan kim?” diye sordu. Çevresindekiler: “Aradığınız kimse! Hamza!” dediler. Safvan: “Ben bugüne kadar kavmini öldürmek için saldıran, Onun gibi hırslı, Onun gibi gözüpek, bir kimse daha görmedim” dedi.

Herkes bütün güçleriyle çarpışırken, bir ara Resûlullah (aleyhisselâm) ile Hazreti Hamza arasında kimse kalmadı. Hazreti Hamza, hiç arkasına bakmıyor, hep ileri doğru hücum tazeliyordu. Savaşın başlamasından bu ana kadar tek başına 30 müşriki öldürmüştü. Bu sırada Siba bin Ümmü Emmar; “Bana Karşı koyabilecek bir yiğit var mı” diyerek Hazreti Hamza’ya meydan okudu. Hazreti Hamza “Yanıma gel ey sünnetçi kadının oğlu! Demek sen Allaha ve Resûlüne meydan okuyorsun, öyle mi?” deyip onu göz açtırmadan bacaklarından tutup yere serdi, üzerine çöküp, kafasını gövdesinden ayırdı. Kalktı, karşı kayanın arkasında, Vahşi’yi elinde mızrak ile kendisine nişan alıyor gördü. Sel sularının açtığı çukura gelince ayağı kaydı. Arkası üzeri yere yıkıldı, karnından zırhı açılmıştı. Fırsatı yakalayan Vahşi mızrağını fırlattı. Mızrak Hazreti Hamza’nın mübârek vücuduna saplandı. Arkasından çıktı. Hazreti Hamza oraya çöktü. Şehîd olmuştu.

Hazreti Hamza, şehîd düştükten sonra Utbe’nin kızı Hind (sonra müslüman oldu. Vahşi de imâna geldi) göğsünü yardı, ciğerini çıkarıp çiğnedi. Mübârek yüzünü tanınmaz hale getirdi. Kulaklarını, burnunu ve sair azalarını kesti.

Hazreti Hamza’nın ciğerinin çıkarılıp çiğnendiği haberi Resûlullah (aleyhisselâm) efendimize gelince: “Ondan bir şey yedi mi?” buyurdu “Hayır” dediler. Bunun üzerine, “Hamza’nın etinden bir şey tadana, Allahü teâlâ Cehennemi haram kılmıştır. Onu yaktırmayacaktır.” buyurdu.

Hazreti Hamza şehîd olduğunda oruçlu idi. Hazreti Peygamberimiz, kendisi için “Seyyid-üş-şühedâ” (şehîdlerin efendisi) buyurdu. Ve cesedini meleklerin yıkadıklarını haber verdi. Savaş bitmişti. Şehîdlerin yanlarına gidildi. Peygamber efendimiz, Hazreti Hamza’nın mübârek cesedinin kesilip biçildiğini görünce dayanamadı. Ağladı. Mübârek gözlerinden yaşlar akarak şöyle buyurdular: “Ben, şu şehîdlerin, Allahü teâlâ’nın yolunda canlarını feda ettiklerine, kıyâmet günü şahidlik edeceğim. Onları kanlarıyla gömünüz. Vallahi, kıyâmet günü mahşere yaraları kanayarak gelecekler. Kanlarının rengi, kan rengi, kokuları da misk kokusu olacaktır.” buyurdu. Peygamber efendimiz;“Bana Cebrâil Aleyhisselâm gelip Hamza bin Abdulmuttalib’in göktekiler katında Allah’ın ve Resûlünün arslanıdır diye yazıldığını haber verdi.” buyurdu. Hazreti Hamza’nın ve diğer şehîdlerin cenâze namazları kılındı. Hazreti Abdullah bin Cahş ile Hazreti Hamza’nın cenâzeleri bir kabre kondu. Hazreti Hamza, Hazreti Abdullah’ın dayısı idi.

Hazreti Hamza orta boylu idi. Kılıcını çok iyi kullanır pek mükemmel ok atardı. Pehlivan ve çok mert bir kimseydi. Peygamberimiz (aleyhisselâm) kabrini ziyârete gider. Selâm verirdi. Mezardan “Ve Aleykümselâm Yâ Resûlallah” diye cevap gelirdi.

Beyhekî rivâyet eder ki: “Hazreti Fâtıma-tüz-Zehrâ buyurdu ki: “Birgün Hazreti Hamza’nın kabrini ziyârete gittim. “Esselâmü aleyke Yâ Resûlullah’ın amcası” diye selâm verdim. “Ve Aleyküm selâm ve Rahmetullahi Yâ binti (kızı) Resûlullah” diye mezardan cevap geldi.”

Şeyh Muhammed isminde âlim bir kimse Hazreti Hamza’nın kabrini ziyârete gitti. Selâm verdi. Mezardan, selâmına cevab verildi ve “Yâ Şeyh Muhammed, bu sene bir erkek evladın olacak, ona benim ismimi koyunuz” dedi. O âlimin erkek çocuğu oldu ve adını Hamza koydu.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye sh. 1010, 1080

2) Ravd-ül-ünf cild-2, sh. 142

3) Vâkidî Megâzî cild-1, sh. 238

4) Tabakât-ı İbni Sa’d cild-3, sh. 16

5) Ensâb-ul-eşrâf cild-1, sh. 320

6) Târîh-ül-Ümmem-i ve’l-mulûk cild-311

7) Sîret-i İbn-i hamîs cild-1, sh. 336

8) Sîret-i İbn-i Hişam cild-1, sh. 311

9) Târih-ul-hamîs cild-1, sh. 336

10) İstiâb cild-1, sh. 270

11) Kâmûs-ül-a’lâm cild-3, sh. 1983

12) İnsân-ul-uyûn cild-1, sh. 296

13) El-A’lâm cild-2, sh. 278

14) Buhârî, Gazvet-ü Bedr

15) Eshâb-ı Kirâm sh. 345